

greppa näringen

Europeiska jordbruksfonden för
landsbygdsutveckling: Europa
investerar i landsbygdsområden

Vad har vi gjort inom Greppa Näringens fosforkampanj?

Johan Malgeryd

2018-04-24

- › Länsstyrelserna och rådgivarna ska känna till
 - › vilka fosforrelaterade rådgivningar som erbjuds inom Greppa Näringen.
 - › vilka effekter fosforrelaterade åtgärder har på miljön.
- › Rådgivarna ska genomföra fler fosforrelaterade rådgivningar.
- › Lantbrukarna ska känna till
 - › vilka åtgärder som kan minska fosforförlusterna från gården.
 - › vilka effekter åtgärder för att minska fosforförlusterna ger.
 - › vilka stöd som finns att söka för fosforrelaterade åtgärder.
- › Lantbrukarna ska genomföra fler fosforrelaterade åtgärder.

Aktiviteter inom fosforkampanjen

- › Enskild rådgivning
- › Rådgivarkurser
- › Nytt eller förbättrat rådgivningsunderlag
- › Nyhetsbevakning
- › Marknadsföring
- › Prioritering av rådgivningen
- › Demo- och fältdagar för lantbrukare
- › Visa på vägar att tackla hinder
- › Dialog med andra målgrupper

Fosforrelaterad rådgivning

Modul	Antal registrerade besök		
	Snitt 2011-2015	2016	2017 (t.o.m. 180306)
11B Fosforstrategi	101	155	92
11C Kväve- och fosforstrategi, potatis	8	8	5
11D Kväve- och fosforstrategi, grönsaker	2	5	0
12A Markpackning	109	132	76
12B Växtföljd och bördighet	61	25	38
14A Våtmarksplanering	247	185	179
14B Skötsel/restaurering av våtmark	47	25	30
14D Översyn av dränering	80	76	87
16A Precisionsodling	32	23	26
16B Test av mineralgödselspridare	60	53	44
41A-C Utfodringskontroll – nöt	410	249	257
50A-B Utfodringskontroll – gris	31	24	4
Summa	1188	960	838

- › Fånga fosfor, Linköping 160428
- › Fosfor i fokus, Uppsala 170201-02
- › Dessutom: Översyn av dränering, Nya verktyg för precisionsodling och ERFA-träff Test av mineralgödselspridare

Nytt eller förbättrat rådgivningsunderlag

www.greppa.nu/administration/radgivningsmoduler/fosforstrategi.4.1c0ae76117773233f780008237.html

greppa näringen

Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling: Europa investerar i landsbygdsområden

Checklista – riskfaktorer för fosforförluster samt förslag till motåtgärder

2016-04-05

Foto: Anuschka Heeb

2017-06-26

Körschema, modul 11B Fosforstrategi

Körschemat är framtaget utifrån de grupparbets som hölls på Greppa Nätverket i Uppsala den 1-2 februari 2017.

Förberedelser innan gårdsbesöket

- › Läs på om gården så du känner dig förberedd.
- › Ta reda på den information som finns om gården i Greppas administrativa system GNT-ADM, såsom gårdsbekräftning, rådgivningsplan, utförda rådgivningsmoduler och växt-näringsplaner.
- › Läs igenom brev från tidigare rådgivningar.
- › Titta hur fosforbalansen har sett ut i de växtnäringsskolor som har gjorts på gården.
- › Gå in på vattenkartan i VITSS, <https://viss.lantbruksn.se/>, för att ta reda på inom vilket avrinningsområde gården ligger och vilken fosforstatus det är i utsläppande vattendrag.
- › Undersök om det går att ta reda på fosforhalten i fäskt vatten. Hör eventuellt efter med kommunen eller lantstyrelsen om det finns skriftliga provtagningar. Enskilda avlopp har prioriterats i många kommuner. En fråga som ofta återkommer vid fosforrådgivningen är hur stor del av fosforproblematiken som lantbruket står för.
- › Förbered underlagsmaterial att ta med, såsom kölbok, kölbordsmaterial, praktiska råd och checklista för fosforförluster samt förslag på motåtgärder.
- › Ta fram kartor över gården (topografisk karta, blockkarta från SAM-avdelning, eller utdrag från VITSS).
- › Om ställgödsel används på gården - ta reda på om lantbrukaren har någon gödselanalys. Ta med gödselanalyser ut vid gårdsbesöket om det inte finns någon skriftlig gödselanalys.
- › Ta reda på om det finns en skriftlig markkarta (ej äldre än 10 år). Ta eventuellt med information om markkartering.

Vid gårdsbesöket

- › Börja med att bekanta dig med lantbrukaren genom att vittna av så att gårdsbekräftningen fortfarande är aktuell och låt lantbrukaren presentera sig. Använd tid för den sociala delen då det är en förutsättning för att bygga upp ett förtroende för dig som rådgivare.
- › Anpassa bakgrundsinformationen om fosfor utifrån lantbrukarens kunskapsläge. En underlagsmaterial finns i kölbordsmaterialet.
- › Visa exempelbilder på situationer där det är risk för fosforförluster.
- › Utvärdera eventuella markkarta och lägg in gödningstrategier för fosfor i VERA. Ta vid behov även fram ett förslag på ändrad gödningstrategi för att förbättra utnyttandet av fosfor.
- › Att ha kartor som underlagsmaterial gör diskussionen mer konkret trots att man sitter inomhus. Det gör det lättare att koppla ihop teorin med praktiken.

Sida 1(3)

- › 28 nyheter med fosforanknytning 2016
- › 26 under 2017 + 9 under första kvartalet 2018

Några exempel:

Datum	Aktivitet	Rubrik
2016		
2016-01-22	Greppa-nyhet	Specialdäck gav lika låg packning som band
2016-02-06	"	Tung utvärdering av odling av fånggrödor
2016-02-12	"	Stora variationer när våtmarker fångar fosfor
2016-02-19	"	Fosfor i foderstaten ökar trots sänkta normer
2016-03-01	"	Effektivt med små fältdammar
2016-03-11	"	Alvens egenskaper är avgörande för fosforläckage
2016-04-12	"	Forskare granskade miljörådgivare
2016-04-19	"	Så kan höga fosforhalter i jorden minskas
2016-04-26	"	Satsning ska minska fosforläckage från lantbruket
2016-04-29	"	Aluminium i kornas drivgång halverade fosforläckaget
2016-05-13	"	Internationellt projekt ska minska läckaget till Östersjön
2016-05-20	"	Stora skillnader mellan de nordiska länderna
2016-05-27	"	Storskaliga forsfornyheter
2016-05-31	"	Miljöstöd får motsatt effekt
2016-06-10	"	Kritik mot studie av miljöstöd
2016-06-28	"	Stallgödsel på fosforrika jordar

- › **Annonser** i Land Lantbruk och Jordbruksaktuellt
- › **Artiklar** i ATL, Jordbruksaktuellt m.fl. tidningar
- › Totalt närmare ... artiklar om Greppa Näringen och fosfor i pressen 2016-2017
- › **Medlemsbrev** med gårdsreportage (två per år)
- › **Mässor och fältdagar**, t.ex. Borgeby, Brunnby, Elmia

10 JORDBRUKSAKTUELLT
TEMA MARK & VATTEN
NR 10-1 JUNI 2016

Vill ligga steget före lagstiftningen

Med fokus på frivilliga åtgärder för att minska fosforutsläppet ute på gårdarna, tar Greppa Näringen genom fosforkampanjen stötte på att öka antalet gårdsbesök med rådgivning kring fosforförläpp. Det gäller att förekomma, snarare än att förekomma av lagstiftning, resonerar de ansvariga för kampanjen.

Bakgrunden till fosforkampanjen ligger i Vattendirektivet och Vattenmyndighetens omfattande åtgärdsprogram, med åtgärder för bland annat lantbruket. I nuläget har regeringen överlagrat utskottet för direktivet och genomför just nu en överprövning.

– Vi har inte hört något nytt från regeringen ännu, men vi vill visa att det går att göra saker på frivillig väg, utan lagstiftning. Det är bättre att förekomma än att förekomma, säger Johan Malmgren, som arbetar på Jordbruksverket och är kampanjledare för fosforkampanjen.

TÄRTID Fosforkampanjen står Jordbruksverket, lantbrukarna samt LEF, och arbetet katalyseras i första hand genom projektet Greppa Näringen. Planen är att fosforkampanjen ska pågå under 2016 och 2017, men perioden kan eventuellt bli längre.

– Att genomföra åtgärder för att minska läckaget av fosfor tar tid. Dels ska åtgärderna man genomföra på sin gård passas in i växtcykeln under året och i vissa fall krävs också en juridisk

fosforbedömningsprocess med projektering, tillstånd och så vidare, säger Johan. Han påpekar även att resultatet i avriktande vatten inte syns över en natt, utan det är ett långsiktigt arbete.

TÄRTID PÅ VÄG Under kampanjen görs kampanjer bland annat erbjudas kurser för rådgivare och lantbrukare, gruppträffar samt gårdsbesök. De resurserna är begränsade och privata arbetet till de greppa näringen som både ger stöd och stannas hos de som inte vill.

Lantbrukarna skiter prioriteringarna som i första hand behöver fosforutsläppet minskas i jordbruksområdena Östergötland, Västra Götaland, Mälardalen och Skåne.

Grunden i kampanjen är att byta frivilliga åtgärder till ena trycket på lantbrukarna mellan miljö, ekonomisk och lagstiftning.

– Utmaningen är att visa på hur åtgärderna även kan ge vin-win-effekter för lantbrukarna. Ett tydligt exempel är strukturerings- och dränering, som både ger goda effekter gällande fosforutsläpp, samtidigt som de gynnar gårdens produktion, säger Johan.

Andra exempel på åtgärder på gårdarna är fosforinventering, växtmark, kalkbegränsning, anpassad fodring, anpassad skötsel och anpassad utsläpp.

– Rådgivning bygger på frivillighet och det går inte att få igång åtgärder som inte är realistiska, utan det gäller att få lantbrukarna med på motorn. På så sätt är vi övertygade om att man får en mer långsiktig effekt än genom att införa tvingande åtgärder. Lantbrukarna

Johan Malmgren, på Jordbruksverket, är kampanjledare för fosforkampanjen.

lokalkinodden behövs också för att åtgärderna ska kunna placeras på rätt ställe, säger Johan.

KOSTNADSFRIA BESÖK Statens stöd för fosforkampanjen gick i och med en första kurs för rådgivare den 28 april i Linköping. På kommande lantbrukarmässor kommer Greppa Näringen ha föreläsningar om mottor och till bönen planens ytterligare en rådgivare. Parallellt med detta sker kostnadsfria gårdsbesök och rådgivning kring gård. Är man intresserad av ett gårdsbesök på sin egen gård blir man vända sig till sin närmaste lantbrukare. Berörande på som gårdens befinner sig i ett projektat område eller ej regleras villan som kan få enklid rådgivning, sedan planeras

VILLAN ER TÄNDSER

Djuren och stallmiljön tillför bakterier till vattnet vilket ger smittspridning, sämre tillväxt och produktionsstörningar.

Analytech AgroRest™ eliminerar biotid i hela dricksvattensystemet och ger en kontinuerlig, effektiv bakteriekontroll där djuren dricker. Miljövänligt och säkert.

Besök oss i monter S58 på Borgeby Fälldagar

Analytech
Leder kampen mot biotid och bakterier

Analytech AB, Box 2018, 27102 Ystad. Tel: 0411-24 30 30. Epost: info@analytech.se | www.analytech.se

greppa näringen

greppa näringen

Dags att se över dräneringen?

Sök stöd för täckdikning och kalkfilterdike

Win-win
för dig
och miljön!

Sök stöd för att
strukturkalka din lerjord

greppa näringen

Fosfor gör nytta på åkern

Se till att den stannar där!

Gräsbevuxna skyddszoner kan anläggas både längs vattendrag och inne i fält där det finns risk för erosion eller översvämning, så kallade anpassade skyddszoner. Skyddszonerna fångar upp jordpartiklar och hindrar fosfor från att lämna fältet. Du kan söka miljöersättning för skyddszoner inom känsliga områden enligt Nitratdirektivet.

Passa på att söka miljöersättning för skyddszoner i årets SAM-ansökan.

*Funderar du på vilka åtgärder
som passar bäst på din gård?
– Prata med Greppa Näringens rådgivare.
www.greppa.nu*

greppa näringen

Europeiska jordbruksfonden för
landutveckling Europa
investerar i landutvecklingen

Fånga fosfor!

Sök stöd för att anlägga och sköta
fosfordammar och våtmarker

greppa näringen

Fokus på fosfor i framkant

Greppa Nätverket satsar just nu på att öka kunskapen om fosforförluster från lantbruket. Under 2016 var det Västra Götalands län som satsade allra mest på rådgivning och gruppaktiviteter kring fosfor, och har därför utsetts till "Årets fosforlän".

Lantbrukarna, rådgivarna och Länsstyrelsen har gemensamt satsat extra på fosforfrågorna de senaste åren. Intresset är stort hos lantbrukarna.

Kombinera kunskap med erfarenhet
Genom att kombinera lantbrukarens kunskap om sina marker med rådgivarens erfarenhet ger rådgivarna förslag på olika åtgärder som minskar risken för fosforförluster. Det finns många områden som berörs, exempelvis dränering, våtmarksplanering, markpackning, gödslingsstrategi och test av spridningsbild på mineralgödselspridare. Hittills har mer än 400 rådgivningar genomförts med fokus på fosfor sedan kampanjen startade 2016.

Lönsamma åtgärder

Bröderna Dick och Kjell Johansson driver gården Tromberg utanför Bräland. De brukar drygt 500 hektar, främst lerjord, där de odlar spannmål, trindsäd och oljeväxter. Höga skördar med väl avvägda insatser är deras motto.

– Förra året köpte vi en N-sensor, eftersom jag är intresserad av teknik och vet vilken nytta den gör, säger Dick. Vi har nyligen markkarterat och jag vill använda precisionstekniken för att jämma ut ojämnheter bland annat i fosforkartan. Eftersom miljö och ekonomi går hand i hand tvekar jag inte att göra en sådan åtgärd. När jag tillsammans med rådgivaren från Greppa Nätverket diskuterade strukturaltering hittade vi också genast några lämpliga områden, fortsätter Dick.

Vinnande våtmark

Johnny Solberg från Hallebo Gård i Gröstorp anlade en våtmark för att minska fosforförlusterna.

– Anledningen var att vi hade ett stycke mark som ständigt översvämades, säger Johnny. Men det växte så bra där, så jag ville inte lägga marken i träda. En våtmark blev lösningen, och det blev verkligen en win-win-lösning. En våtmarksrådgivare från Greppa Nätverket såg till att våtmarken fungerar miljömässigt. Fosfor hinner sedimentera och jag ser med blotta ögat att vattnet är mycket klarare vid utloppet, vilket är ett bevis på att den fungerar. Nu kan vi bruka åkermarken runt våtmarken igen och får goda skördar, avslutar Johnny.

Potential för rådgivning

Slutsatsen är att Greppas rådgivningar kopplat till fosforläckage i stort hamnar i rätt områden. Många av modulerna har fler nyttor än endast fosfor. Även om rådgivning genomförs i områden med relativt små problem kopplat till fosforläckage finns miljönytta ändå. Med detta sagt finns möjligheter att få än större fosfornytta i Greppa-rådgivningen.

Fredrik Fredriksson
Enheten för
landsbygdsutveckling

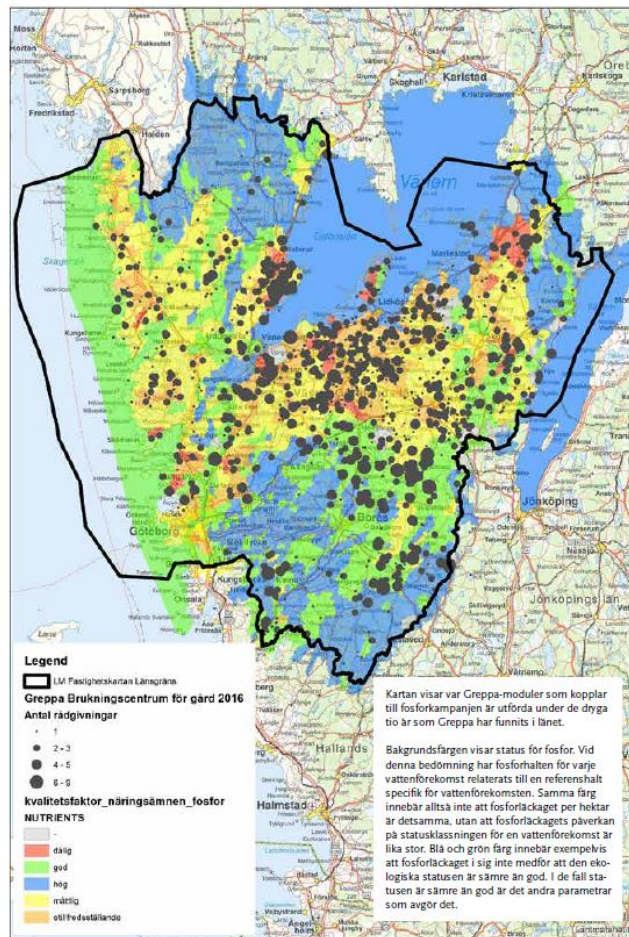
Eva Magnusson
Enheten för
landsbygdsutveckling

Fakta

Greppa Nätverkets fosforkampanj 2016-2017 ska öka rådgivarnas och lantbrukarnas kunskap om fosforförluster och miljöeffekterna av olika åtgärder.

Modulerna som Greppas fosforkampanj räknar som fosformoduler är:
11B Fosforstrategi
11C Kväve- och fosforstrategi, potatis
11D Kväve- och fosforstrategi, grönsaker
12A Markpackning
12B Växtfödd och bördighet
14A Våtmarksplanering
14B Skötsel/restaurering av våtmark
14D Översyn av dränering
16A Precisionsodling
16B Test av mineralgödselspridare
41A-C Utfodringskontroll – nötkreatur
50A-8 Utfodringskontroll – gris

Läs mer om
Greppa Nätverkets
fosforkampanj på
greppa.nu/fosforkampanj.

© Lantmäteriet, Vattenmyndigheterna, Jordbruksverket

Minskat fosforläckage i fokus på lantbruksmässor i fält

07 juli 2017

Åtgärder för att minska fosforläckage från åkermark stod i fokus när Greppa näringen medverkade på Borgeby fältdagar och Brunnby lantbrukardagar.

På Borgeby visades fosforgödsling till raps som var mer eller mindre väl anpassad. Utifrån markkartering och jordartsbestämning diskuterades gödsling och risk för fosforläckage. Foto: Pernilla Kvarmo

På Borgeby fältdagar var temat i montern strukturskalkning som en effektiv metod för att minska fosforläckage från lerjordar. Strukturskalkning har blivit populärt de senaste åren, delvis för att det gått att få LOVA-stöd (Lokala vattenvårdsåtgärder) för åtgärden. I montern fanns cylindrar med jordprover med och utan strukturskalk. Vatten hade hållits på proverna för att visa genomsläppligheten och jämföra skillnader.

Det fanns också jordprover med olika lerhalt, så att besökarna kunde göra rullprov och försöka bedöma lerhalten. Karttjänsten Markdata.se visades upp och det fanns även en sammanställning över olika miljöstöd som är möjliga att söka.

Demo- och fältdagar för lantbrukare

- › Bl.a. i Östergötland, Kalmar, Skåne, Halland, Västra Götaland, Örebro och Stockholms län
- › Länsstyrelsen och andra regionala och lokala aktörer anordnar
- › Ca 75 träffar med över 1 500 deltagare totalt 2016-2017!

Visa på vägar att tackla hinder

- › T.ex. påverka stödvillkor (bl.a. för anpassade skyddszoner)
- › Peka på hur man tar sig igenom de juridiska processerna när det gäller vattenverksamhet, markavvattnings, omprövning av dikningsföretag m.m.
- › Ansökan om att tillåta strukturkalk i ekologisk odling inskickad till EU-kommissionen

Dialog med andra målgrupper

- › Internationell fosforkonferens IPW8, Rostock, sept. 2016
- › MÖTA-träff med miljöinspektörerna i Östergötland, 16 feb 2017
- › Havs- och vattenforum, Göteborg, 16-17 maj 2017
- › NUTRINFLOW workshop, Linköping 14-15 nov 2017
- › Miniseminarier på Växt- och miljöavdelningens avdelningsdagar i Skövde 21 mars 2018

 Measures to reduce phosphorus losses from agricultural land in Sweden

Construction of a time filter ditch is an efficient way to increase drainage capacity and reduce phosphorus losses on clay soils. The structure line must be placed thoroughly into the landscape.

Results

1. The surplus in the P balance in Sweden has decreased and is now close to zero.
2. For farmers involved in the Focus on Nutrients campaign, surpluses in the farm gate balance were reduced by 38 % (1.8 kg/ha) on dairy farms and by 60 % (5.4 kg/ha) on pig farms over a 10 year period.
3. A trend analysis showed a downward trend in total P concentration and transport in 60 small agricultural rivers during 20 years. The decrease was greatest where most measures have been taken.

Measures implemented

- There is a general limit in Sweden of 22 kg P/ha in manure and other organic fertilizers applied, calculated as an average for 5 years.
- In vulnerable zones manure application is restricted in the autumn and winter.
- National recommendations for fertilization and liming are published yearly.
- Soil conservation drainage is important for efficient crop production and low nutrient losses. Free advice is provided in the topic within Focus on Nutrients.
- Structure liming and time filter ditches are important to improve soil structure and reduce P losses from clay soils. Investment support has been available for some years. Structure liming has increased significantly and 6 000 ha were limed in 2014.
- Agri-environmental payments are available for buffer zones. In 2013, 4 600 farmers had established buffer zones on 11 800 ha.
- Investment support is available for wetlands and ponds designed to catch phosphorus. Since 1960 ca 10 000 ha of wetlands were constructed. Only 34 ponds were constructed until 2013, but the number will increase. From 2016 investment support is available in the RDP for two stage ditches, controlled drainage and time filters.

Background

Sweden has a long coast line and a large number of lakes. A large proportion of arable land is clay soils. In some regions soil content of P is high due to high livestock density. Work has been carried out since the 1980s to reduce P losses. In 2001, the advisory campaign Focus on Nutrients started. Over the years, 10 000 farmers have received in average a voluntary farm visit each. Financial support for measures to reduce P losses is given in the Rural Development Program, RDP, and measures are now implemented to meet requirements in the EU Water Framework Directive.

 Swedish Board of Agriculture
Greppa Nätverket
Svea 108 012, +46 40 630301

 "Jag ville få mer lättbrukade jordar"

Att bruka ner strukturalternativ snabbt och noggrant är viktigt för att få en så bra effekt som möjligt.

– Jag sparar tid och pengar genom att använda enbart kringling på hösten och delar av våren, säger Fredrik Järstam.

Han upplever också att det är en målsätt och jäsar uppföring av jorden på vintern då han strukturalternativ, vilket leder till en ökad rening av grön och djägsen och jäsar ändringar.

Stöd att söka

Det finns olika stöd att söka för en strukturalternativ, men det kan skilja sig mellan olika län. Det är viktigt att söka till rätt myndighet och att ha rätt dokumentation. Fredrik Järstam har sökt LÖVA-stöd tillsammans med andra jordbrukare i Skövde kommun för att söka till stöd. 2011.

– Vi ligger på just nu. Om vi inte får det så har vi fortfarande. Vi har inte sökt stöd för 50 procent av kostnaden, men de sista åren har kostnaden stigit nästan till 40 procent, säger Fredrik Järstam.

– Stöd stödet och det är viktigt att ha rätt dokumentation för att söka till stöd. Det är viktigt att ha rätt dokumentation för att söka till stöd.

Frågor:

Vad är skillnaderna mellan strukturalternativ och vanlig kalk? När du kalkar med vanlig kalk (kalkstenmjöl) (kalkstenmjöl) så ökar pH i jorden. Med strukturalternativ ökar också jordens struktur. Det är ett bra sätt att göra jordens struktur. Med strukturalternativ ökar flera kemiska reaktioner som gör att du får en ökad, fruktbarare jord. Hoppas att du får en ökad, fruktbarare jord. Låter till grön och mörkare jord. Strukturalternativ minskar även fosforutsläppen. Strukturalternativ består av en blandning av kalkstenmjöl och bränd eller slaktad kalk.

Mer spridningsbildning

Jordarna som han har på gården har lite för en bildning och det är stort. Spridningen kan inte vara lika effektiv som den är. Det är viktigt att ha rätt dokumentation för att söka till stöd. Det är viktigt att ha rätt dokumentation för att söka till stöd.

– Det var en väldigt stor summer för att ha en ökad, fruktbarare jord. Det är viktigt att ha rätt dokumentation för att söka till stöd. Det är viktigt att ha rätt dokumentation för att söka till stöd.

Vad finns det för stöd att söka?

Om du går in på Greppa Nätverket webbplats greppa.natverket.se så hittar du ett handboken och har 1 800 tillgångar mot kostnadsfria fotojournalisterna. Det kan du läsa om alla stöd som finns att söka för strukturalternativ och andra fosforåtgärder.

 Text: Sofie Lagerström
Greppa Nätverket
www.greppa.nu
Välkom 0771-57 54 65
info@greppa.nu

- › Antalet rådgivningar minskar – hur ökar vi intresset?
- › Svårt att följa upp, särskilt åtgärder mot fosforförluster
 - 1) vilka åtgärder som görs (bl.a. statistik över stödberättigade åtgärder) och
 - 2) vad det får för effekt på vattenkvaliteten
- › Det tar tid...
 - › ...att nå ut till alla
 - › ...för budskapet att slå rot och mogna
 - › ...innan åtgärder kan bli gjorda (krävs omfattande planering, projektering och förarbete i många fall)
 - › ...innan effekterna märks i sjöar och vattendrag

